

ADOPTION FÖR HOMOSEXUELLA

En studie om homosexuella män och kvinnors rättigheter och förutsättningar i Sverige och Europa att adoptera barn utifrån internationella människorättskonventioner.

Christian Norelius

Mänskliga Rättighetsstudier

Vårterminen 2012

B-Uppsats

Handledare: Maria Ericson

ABSTRACT

The questions and the debate on whether or not adoption should be permitted to homosexuals are widespread and controversial. Looking into the guidelines in international conventions, one will find a high amount of ambiguity and vagueness in the formulations and the rhetoric within these conventions on this subject. While the conventions arbitrate a message of equality, homosexuals are often denied rights and privileges of family and family-life on the same conditions as heterosexuals. Thus homosexual adoption- and family rights vary from country to country depending on how far each individual state has come in recognising and clarifying rights and benefits, as well as its norms and attitudes, toward homosexuals. This paper tries to analyze homosexual's rights and conditions to adopt and forming a family by diving into the historic development of homosexual rights and by analyzing the contents of international conventions that define children's rights and rights such as equality and a respected private life, as they are stated within their respective conventions.

ORDFÖRKLARINGAR

CRC = the Convention on the Rights of the Child

ECHR = the European Convention on Human Rights

HCIA = the Hague Convention on the Protection of Children and Cooperation in Respect of
Inter-country Adoption

MIA = Myndigheten för Internationella Adoptionsfrågor

RFSL = Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter

SOU = Statlig Offentlig Utredning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ABSTRACT.....	2
Ordförklaringar.....	3
Innehållsförteckning.....	4
1 INLEDNING.....	5
1.1 Syfte och frågeställningar.....	5
1.2 Metod och material.....	6
1.3 Avgränsningar.....	8
1.4 Teorier.....	9
1.4.1 Stigmatisering.....	9
1.4.2 Stigmatisering – En kontinuerlig social process.....	10
1.4.3 Heterosexism – Det privata, det offentliga och normerna kring sexualitet.....	11
1.5 Disposition.....	13
2 HOMOFAMILJENS HISTORIA I VÄSTVÄRLDEN.....	14
3 ADOPTION UR ETT MÄNNISKORÄTTSPERSPEKTIV.....	17
3.1 Barnets bästa & Subsidiaritetsprincipen.....	17
3.2 Adoption utifrån CRC och HCIA.....	18
3.3 Problemområden inom barnets bästa och subsidiaritetsprincipen.....	19
3.4 Adoption för homosexuella i Europa.....	21
4 HOMOADOPTION I SVERIGE.....	24
4.1 Adoptionsprocessen.....	25
4.2 Överväganden i en homooption.....	25
4.3 Närståendeadoption.....	26
5 DISKUSSION.....	28
5.1 Barnets bästa.....	30
6 SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER.....	34
7 REFERENSER.....	36

1 INLEDNING

Adoption har under de senaste åren fått ett allt bättre anseende runtom i världen i och med uppmärksammade adoptioner genomförda av offentliga och berömda personer. Men för vissa grupper är möjligheterna att få adoptera avsevärt mindre än vad de är för celebriteter. En av dessa grupper är homosexuella. Bilden av samkönade föräldrar är fortfarande ganska ny, okänd och främmande i världen med resultatet att homosexuella nekas att adoptera, eller bemöts av så många hinder och så mycket motstånd, att sannolikheten till en lyckat genomförd adoption är liten.

Denna studie belyser situationen och förutsättningarna för homosexuella att adoptera barn i västvärlden. I studien kommer jag använda mig av termen homofamiljen i stor utsträckning. Med homofamiljen menar jag en familj där ett eller flera barn lever med och fostras av en ensamstående förälder med homosexuell läggning eller av två homosexuella föräldrar som lever i en samkönad relation.

Barn i homofamiljen kan antingen vara barn från en av föräldrarnas tidigare heterosexuella äktenskap och dessa barn brukar i många fall närståendeadopteras av sin homosexuelle förälders partner. I andra fall kan barn i homofamiljen adopteras av båda föräldrarna genom en vanlig adoptionsprocess med syftet att bilda en helt ny familj, eller som i många homosexuella kvinnors fall; komma till genom en konstgjord inseminering.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet i denna studie är att genomföra en fördjupning i förutsättningarna samt hur situationen ser ut för homosexuella och deras rättigheter när det gäller adoption av barn och att bilda familj. Jag kommer att ta upp och belysa de problem, hinder och det motstånd som homosexuella bemöts av i strävandet efter att få adoptera barn, samt undersöka förutsättningarna till en adoption för homosexuella utifrån ett människorättsperspektiv. Med människorättsperspektiv menar jag ett perspektiv utifrån de internationella konventioner som jag utgår från i studien (se rubrik 1.2 Metod och Material).

Frågeställningarna jag ställer i denna studie är; *Har homosexuella rätt att adoptera barn?* För att kunna svara på och få klarhet i denna frågeställning ställer jag även delfrågorna; *Är det en mänsklig rättighet för homosexuella att adoptera?*, samt; *Hur kan principen om barnets bästa, så som den uttrycks i internationella människorättskonventioner, motivera homosexuellas rättigheter att adoptera barn?*

1.2 Metod och material

För att genomföra denna studie har jag använt mig av ett flertal tidsskrifter, artiklar och böcker. Jag har även använt mig av två statliga offentliga utredningar; SOU. Dessa statliga utredningar är SOU 2001:10 - *Barn i homosexuella familjer* i vilken jag hämtat mina teorier samt SOU 2003:49 – *Adoption till vilket pris?*, vilken jag använt mig av för att definiera vissa begrepp och principer som återfinns i internationella konventioner som fastställer och reglerar internationella adoptioner.

Jag har valt att studera adoption för homosexuella utifrån de internationella konventionerna; (1) Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (eng. the European Convention on Human Rights; hädanefter ECHR); (2) FN:s Barnkonvention (eng. the Convention on the Rights of the Child; hädanefter CRC); (3) Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner (eng. the Hauge Convention on the Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption; hädanefter HCIA) och slutligen; (4) the Convention on the Adoption of Children. Den sistnämnda är en europakonvention som fortfarande är under konstruktion och utveckling inom Europarådet. Jag har valt ut och använd mig av dessa konventioner för att kunna konkretisera vad varje respektive konvention säger om homosexuellas adoptions- och familjerättigheter samt om principen om barnets bästa.

Jag har främst utgått från fem olika författare i denna studie. Den första författaren är Judith Stacey, professor i sociologi vid New York University, som i antologin *All Our Families; New Policies for a New Century* beskriver hur homofamiljen sett ut sedan 60- och 70-talet fram till slutet av 90-talet. Jag har använt denna bok som material till den historiska bakgrunden som presenteras i avsnitt 2 i denna studie. Två andra författare som jag använt mig av är Sara Stenholm och Cecilia Strömberg, journalister, författare och radioprofiler i Sveriges Radio och som tillsammans gett ut boken *Homofamiljer; Guide i praktiska, juridiska*

och ibland absurda frågor för homosexuella som vill adoptera barn. Jag har använt mig av denna bok i del 4 i studien där jag förklarar hur homooption ser ut och går till i Sverige.

De sista två författarna vilka jag använt mig av i stor utsträckning är akademikerna Elizabeth Bartholet och Elizabeth Burleson. Bartholet är professor i juridik på Harvard University och har publicerat många artiklar om internationell adoptionsjuridik. I sin artikel som jag använt i denna studie uppmärksammar Bartholet adoptionens juridiska problemområden. Bartholet fokuserar på principerna om subsidiaritet, dvs. att beslut ska fattas på så lokal nivå och i så stark relation till de berörda som möjligt, samt principen om barnets bästa. Denna artikel har jag alltså använt mig av för att belysa problemen som uppstår inom adoption i relation till dessa två principer.

Burleson är professor vid University of South Dakota School of Law och har skrivit ett antal rapporter för UNICEF:s och UNESCO:s räkning. Jag valde att använda Burlesons artikel som material eftersom hon redogör och diskuterar hur internationella människorättskonventioner brister i tydlighet när det gäller adoptions- och familjerättigheter för homosexuella. Enligt Burleson leder denna otydlighet till att barnen blir de osynliga offren i och med att det får som konsekvens att homosexuella inte kan utkräva vissa rättigheter och förmåner som heterosexuella kan ta för givet. Dessa förmåner kan enligt Burleson ses som underlättande av ett familjeliv och därigenom även ses som potentiella förbättringar av barnens tillvaro.¹

Jag vill i detta metodavsnitt klargöra att de akademiker och författare som publicerat den litteratur och de tidsskrifter jag använt mig av tar en ganska uppmuntrande ställning gentemot adoption för homosexuella. Jag har heller inte hittat någon forskning eller studie som visat på signifikanta skillnader mellan barn till homosexuella föräldrar eller homosexuellas föräldrakapacitet jämfört med heterosexuella föräldrar. Den forskning jag använt mig av i studien är däremot begränsad i och med att den i störst utsträckning är utförd på en vit, amerikansk medelklass. Socioekonomiska, liksom andra variabler från andra populationer skulle kunna visa på andra trender.

Jag har utifrån ovanstående redogörelser försökt att vidta en kritisk och neutral hållning till litteraturen och att inte vinkla innehållet i studien. Anledningen till att jag valt just den litteratur och de tidsskrifter som ligger till grund för studien är att de uppfattats som relevanta i förhållande till mitt val av ämne i och med att de tydligt redogör om bl. a domstolsfall från

---

¹ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 791-92, 794, 802.

Europadomstolen som berör homosexuellas adoptionsrättigheter, principen om barnets bästa och de problem som uppstår avseende adoption i och med denna princip samt vilka skillnader och konsekvenser som uppstår i ett heterosexistiskt präglat samhälle i och med att homosexuella nekas rätten att adoptera.

1.3 Avgränsningar

Mitt val i denna studie var att avgränsa det territoriella omfånget först och främst till homosexuellas adoptionsmöjligheter i Sverige och i andra hand även i Europa. Jag har noterat att ämnet avseende homosexuellas rätt att adoptera är stort och aktuellt även i USA och mycket av den forskning och litteratur som finns idag berör just USA. Eftersom adoption (för homosexuella) är reglerat på delstatsnivå i USA så har jag hittat många skillnader mellan de olika delstaterna, men medvetet och med hänsyn till uppsatsens omfång och storlek alltså i stället valt att fokusera på Sverige och Europa och bortse från dessa delstatsskillnader. USA kommer dock att nämnas i vissa forskningssammanhang som inriktar sig på barn i homofamiljer, vilka jag kommer gå in på i studiens diskussionsdel.

Jag har även noterat de religiösa aspekterna avseende homosexuellas rätt att adoptera och att religiösa argument är vanligt förekommande i debatten om huruvida homosexuella ska få adoptera eller inte. Denna studie kommer dock inte att gå in på några religiösa aspekter utan fokuserar på de juridiska förutsättningarna för homosexuella att adoptera barn.

Eftersom studien syftar till att fokusera på Sverige och Europa så har jag valt bort att fördjupa mig i FN:s Allmänna Förklaring om de Mänskliga Rättigheterna och i stället lägga fokus på ECHR:s artikel 8 resp. artikel 14 eftersom min uppfattning är att ECHR är starkare anknuten till Sveriges författningar än FN:s Allmänna Förklaring. Anledningen till fokuseringen på artikel 8 och 14 i ECHR är för att personer med homosexuell läggning som nekats adoption i sitt hemland anmält de involverade statliga myndigheterna till Europadomstolen främst utifrån artikel dessa artiklar.² Artikel 8 i konventionen fastslår allas rätt till att få sitt privat- och familjeliv respekterat av sina resp. stater och myndigheter, medan artikel 14 förbjuder diskriminering på basis av ” kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet,

---

² Burlison, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 798.

förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.”³ En annan motivering till att den Allmänna Förklaringen valts bort framför ECHR är för att ECHR bygger på FN:s Allmänna Förklaring enligt Burleson.⁴

Jag har valt att beskriva ”barnets bästa” så som det beskrivs i CRC artikel 3(1), vilken fastslår att barnets bästa ska ligga i fokus i alla beslut, processer och åtgärder som berör barn. Jag har därefter valt att inrikta mig på artikel 21 i CRC, som klargör att adoption är en sådan process som ska ske med barnets bästa som främsta övervägande, och slutligen även artikel 21(b) i CRC som fastslår att adoption mellan länder kan övervägas när alla andra barnavårdsåtgärder på lokal nivå provats utan tillräckliga resultat.⁵ Jag har sedan valt att beskriva hur HCIA har en förtydligande och kompletterande funktion till CRC.

1.4 Teorier

Denna studie genomsyras av tre stycken teorier hämtade från Statens offentliga utredning *Barn i homosexuella familjer: Slutbetänkande del B* från år 2001. Den första teorin grundar sig i begreppet stigmatisering så som det förklaras av Lena Nilsson Schönnesson. Den andra teorin har sitt fäste i socialpsykologen Erving Goffmans interaktionistiska perspektiv så som det beskrivs av Karin Zetterqvist Nelson, som resonerar kring att stigmatisering är en kontinuerlig process vilken är ett resultat av interaktioner i olika sociala sammanhang. Den tredje teorin tar avstamp i Zetterqvist Nelsons beskrivning av psykologen Gregory Hereks redogörelser om heterosexism som dominerande sexuell norm i västerländska välfärdsstater.

1.4.1 Stigmatisering

Den första teorin i studien utgår från Lena Nilsson Schönnesson definition av begreppet stigmatisering. Nilsson Schönnesson menar att stigmatisering i sammanhanget anti-homosexualitet innebär att den homosexuelle tillskrivs negativa och stereotypa karaktärsdrag och attribut i och med omgivningens anti-homosexuella attityder. Dessa stereotypa attribut

---

³ Council of Europe: *European Convention on Human Rights*. 213 U.N.T.S. 222, 3 nov., 1953 [skrivs härnäst som ECHR], arts. 8(1), 8(2), 14.

⁴ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. *Loyola Law Review*, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 798.

⁵ UN General Assembly: *Convention on the Rights of the Child*. UN-Doc., A/RES/44/25, 2 sep., 1990 [skrivs härnäst som CRC], arts. 3(1), 21, 21(b).

brukar enligt Nilsson Schönnesson i regel rikta in sig på den homosexuelles sexuella beteenden i stället för affektionsaspekterna, varpå följden med andra ord blir att homosexuella uttrycksformer gällande kärlek osynliggörs. För den homosexuella personen upplevs denna ”stämpel” som nedvärderande och skamlig och leder enligt Nilsson Schönnesson till att den homosexuelle personen avhumaniseras. Det leder även till att det blir svårare för den homosexuelle att bilda positiva bilder om sin homosexuella livsstil. Nilsson Schönnesson skriver att konsekvensen av stigmatiseringsprocessen kan bli att den homosexuelle diskrimineras och utesluts från den heterosexuellt dominerade sociala gemenskapen. Andra följder av stigmatiseringen kan vara trakasserier eller olika former av hatbrott, vilket enligt Nilsson Schönnesson med andra ord innebär våldsgärningar gentemot den homosexuelle.⁶

1.4.2 Stigmatisering - En kontinuerlig social process

Studiens andra teori grundar sig i Zetterqvist Nelsons beskrivningar av socialpsykologen Erving Goffmans resonemang. Zetterqvist Nelson menar att Goffman haft en stor betydelse för forskningen om homosexualitet som en socialt definierad egenskap. Enligt Zetterqvist Nelson så menar Goffman att de egenskaper människor attribuerar på varandra inte är misskrediterande *i och med sig själva*. I stället är det omgivningen som utifrån sina värderingar och normer avgör om attributet i fråga, i detta fall homosexualitet, är misskrediterande eller inte. Detta leder till en kontinuerlig process där dessa egenskaper och attribut hela tiden jämförs och definieras i relation till en normativ stereotyp.⁷

Zetterqvist Nelson skriver hur Goffman resonerar att ett stigma inte rör konkreta individer som kan delas upp i två kategorier; de stigmatiserade och de normala, utan i stället innebär att stigmatisering bör ses som en ständig social process där alla individer står på båda sidor i stigmatiseringsprocessen i olika sammanhang och under vissa perioder i livet. Den normala resp. den stigmatiserade är snarare två olika perspektiv framför att vara just konkreta personer och Goffman menar, enligt Zetterqvist Nelson, att dessa perspektiv uppenbaras i sociala

---

⁶ Nilsson Schönnesson, Lena. *En jämförelse mellan amerikanska och svenska attityder till homosexualitet och homosexuella personer.*, presenterad i SOU 2001:10, Kommitén om barn i homosexuella familjer. *Barn i homosexuella familjer: Slutbetänkande Del B*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2001, s. 39.

⁷ Goffman, Erving refererad i Zetterqvist Nelson, Karin. *Döttrar, söner och homosexuella föräldrar.*, presenterad i SOU 2001:10, Kommitén om barn i homosexuella familjer. *Barn i homosexuella familjer: Slutbetänkande Del B*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2001, s. 96.

situationer där de icke uppfyllda normerna hos den stigmatiserade är anknutna till dessa sociala interaktioner och sammanhang.⁸

Goffman betonar med andra ord, enligt Zetterqvist Nelson, *perspektiv* och *social interaktion* som centralt i stigmatiseringsprocessen. Vidare menar Zetterqvist Nelson att Goffmans resonemang betonar att *alla* människor deltar i stigmatiseringsprocesser, både som deltagare i stigmatiseringsprocesser och som utsatta för stigmatisering själva. Stigmatiseringen blir konsekvensen av sociala konstruktioner och normer snarare än en konsekvens av objektiva fakta och det är processen att ständigt se det normala i relation till det avvikande som utgör denna sociala konstruktion.⁹

1.4.3 Heterosexism – Det privata, det offentliga och normerna kring sexualitet

Studiens tredje teori tar avstamp i begreppet heterosexism. Zetterqvist Nelson berättar att forskningsområdet om homosexuella breddats och utvecklats i och med den växande uppfattningen att stigmatisering mot homosexuella är *en* aspekt på samhällets uppfattning och förhållning gentemot olika former av sexualitet. På senare tid har strukturella aspekter, däribland homofobi, uppmärksammats i större utsträckning inom forskningen om homosexuellas samhällssituation. Begreppet homofobi har dock enligt Zetterqvist Nelson övergetts i och med uppfattningen att det skapade negativa uppfattningar och attityder gentemot homosexualitet. I stället använder man sig av begreppet heterosexism.¹⁰

Heterosexism som begrepp belyser enligt Zetterqvist Nelson hur heterosexualitet utgör den dominanta normen för sexualitet. Heterosexualitetsnormen återfinns dels inom den sociala interaktionen mellan människor och är en konsekvens av den kulturella och historiska utvecklingen i västvärlden.¹¹ Zetterqvist Nelson skriver att psykologen Gregory Herek hävdar att begreppet heterosexism består av två stycken grundpelare. Den första pelaren är tanken om

---

⁸ Ibid., s. 96-97.

⁹ Ibid., s. 97.

¹⁰ Zetterqvist Nelson, Karin. *Döttrar, söner och homosexuella föräldrar.*, presenterad i SOU 2001:10, Kommitén om barn i homosexuella familjer. *Barn i homosexuella familjer: Slutbetänkande Del B.* Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2001, s. 97.

¹¹ Ibid.

skillnaderna mellan det privata och det offentliga, vilket är en skillnad som ses som självklar och uppenbar inom västerländska stater.¹²

Zetterqvist Nelson skriver att enligt Herek så har sexualitet i regel ansetts passa in i ramarna inom den privata sfären i det västerländska samhället. Detta innebär dock att en paradox uppstår i och med den västerländska välfärdsstatens struktur. En heterosexuell relation är, enligt Herek och Zetterqvist Nelson, inte alls privat utan i stället institutionaliserad. Tittar man på lagar och regelverk inom västerländska stater kan man upptäcka detta tydligt i och med att regleringar som berör föräldraskap, arv, äktenskap osv. förutsätter relationen mellan en man och en kvinna. Heterosexualitet utgör med andra ord, utifrån Zetterqvist Nelsons redogörelser av Herek, den underförstådda och dolda utgångspunkten i västerländska lagar och regelverk eftersom heterosexualitet är den relation och norm som tas för given i dessa kontexter.¹³

När homosexuella strävar och gör anspråk på samma rättigheter och samhällsvillkor som heterosexuella så utmanar de därigenom denna heterosexistiska norm, vilket enligt Herek och Zetterqvist Nelson leder till att den sexuella relationen inom homosexualitet synliggörs. Detta leder till att homosexualitet förknippas med *sexualitet* i stället för de begrepp som traditionellt sett kännetecknar heterosexuella relationer och familjer, t. ex kärlek, ansvar och omsorg. I och med denna fokusering och synliggörandet av enbart sexualiteten inom homosexuella relationer och inom den homosexuella livsstilen så överträds alltså gränsen mellan det offentliga och det privata vilket i sin tur leder till heterosexistiska reaktioner mot homosexualitet.¹⁴

Den andra pelaren som enligt Herek utgör heterosexism i samhället, utifrån Zetterqvist Nelsons beskrivningar, är den normativa aspekten. Här är den kulturella och sociala synen på det *maskulina* resp. det *feminina* centralt. Den heterosexuella normen gör en underförstådd uppdelning och skillnad mellan män och kvinnor som olika men samtidigt kompletterande gentemot varandra. Kort och gott menar Herek enligt Zetterqvist Nelson att detta i sin tur innebär att homosexualitet bryter normerna inom de dominanta uppfattningarna av vad som är manligt och vad som är kvinnligt. Heterosexistiska reaktioner riktas på så vis även mot

---

¹² Herek, Gregory refererad i Zetterqvist Nelson, Karin. *Döttrar, söner och homosexuella föräldrar.*, presenterad i SOU 2001:10, Kommittén om barn i homosexuella familjer. *Barn i homosexuella familjer: Slutbetänkande Del B*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2001, s. 97.

¹³ *Ibid.*, s. 97-98.

¹⁴ *Ibid.*, s. 98.

homosexualitet i och med att homosexualiteten alltså anses bryta normerna gällande stereotypa uppfattningar om könsmönster och könsroller i samhället.¹⁵

1.5 Disposition

Jag kommer att inleda studien med del 2 som presenterar en historisk bakgrund av utvecklingen för homofamiljen och hur den förändrats från 60- och 70- talet fram till slutet av 90-talet. Denna historiebakgrund fokuserar på utvecklingen i västvärlden, dvs. i Västeuropa och i USA. I del 3 beskrivs olika perspektiv på adoption utifrån internationella människorättskonventioner. Här går jag in på principen ”barnets bästa” som det beskrivs i CRC och HCIA, samt rätten att inte diskrimineras och rätten till att få sitt privat- och familjeliv respekterat av staten som de beskrivs i ECHR. Jag tar även upp några fall där personer med homosexuell läggning vänt sig till Europadomstolen efter att nekats att få adoptera av sina hemländers myndigheter. Europadomstolens förhållningssätt och resoneringar har förändrats en hel del mellan olika domstolsfall som berör homosexuellas familjerättigheter och i studien kommer jag även att redogöra dessa resonemang från Europadomstolen samt vilken effekt de fick på utvecklingen av homosexuellas adoptionsrättigheter.

I del 4 beskriver jag de svenska regelverken efter lagförändringen år 2003, då homosexuella fick rätten att prövas som adoptivföräldrar. Här redogör jag hur de juridiska och praktiska förutsättningarna ser ut för homosexuella personer i Sverige för adoption. Jag kommer att gå in på hur en adoptionsprocess går till i Sverige och de riktlinjer som myndigheter och adoptionsorganisationer har avseende homosexuella som ansöker om adoption. I del 5 diskuterar jag konventionernas betydelse och förhållningssätt till homooption samt resultat från forskningar och studier på barn och som vuxit upp i en homofamilj varpå min slutsats utifrån denna diskussion presenteras i del 6 allra sist i studien.

---

¹⁵ Ibid.

2 HOMOFAMILJENS HISTORIA I VÄSTVÄRLDEN

Till skillnad från vad många tror så fokuserade de tidiga frihetsrörelserna som förespråkade homosexuellas rättigheter under 60- och 70-talet, enligt Judith Stacey, på att kämpa mot de uppfattningar och åsikter som representerades av ”familjen” snarare än att kämpa för att få ta del av de privilegier som det innebar att skaffa en egen familj.¹⁶ Det var inte ovanligt att denna typ av homo- liksom feministiska rörelser hade plakat och banners med budskap som ”krossa familjen” eller ”stoppa monogamin” i de tidiga demonstrationerna för homosexuellas resp. kvinnors rättigheter. Barn sågs inom denna tids homorörelser som något opassande och för homosexuella feministiska kvinnor ansåg man tom. att barn stärkte idealet om kvinnan som bunden till hemmet och hushållsplikter.¹⁷

Medan samkönad samlevnad och existens är något som förekommer i de flesta länder i västvärlden så är tanken och förekomsten av homofamiljer däremot något som hör till slutet av 1900-talet. Stacey skriver att det främst är homosexuella kvinnor som stått för merparten av statistiken när det gäller homosexuella par i en öppen relation som skaffar barn, vilket kanske inte är så överraskande på grund av kvinnors fysiska förmåga att bli gravida. De flesta av dessa kvinnor har använt sig av insemineringsmetoder för att bilda en familj genom privatläkare eller spermabanker. Vissa av dessa kvinnor har antingen skaffat barn som ensamstående mödrar medan andra delat vårdnaden för barnet med en partner eller andra medföräldrar så som barnens biologiska förälder (spermadonatorn), homosexuella män eller vänner och släktingar. Stacey beskriver dock vidare att de flesta läkare och hälsomottagningar i främst USA men även i många delar av Europa i regel inte inseminerar ogifta kvinnor, särskild om de är har en homosexuell läggning.¹⁸

När det gäller homosexuella män så menar Stacey att situationen har vart betydligt svårare när det gäller att bilda familj. Utöver att män (så klart) saknar den fysiska och biologiska

---

¹⁶ Stacey, Judith. *Gay and Lesbian Families: Queer Like Us.*, hämtad från Mason, Mary Anne., Skolnick, Arlene., Sugarman, Stephen D., (red.). *All Our Families: New Policies for a New Century.* Oxford University Press, New York, N.Y., 1998, s. 117.

¹⁷ Stenholm, Sara & Strömberg, Cecilia. *Homofamiljer: Guide i praktiska, juridiska och ibland absurda frågor för homosexuella som vill ha barn.* Wahlström & Widstand, Stockholm, 2004, s. 287, 289.

¹⁸ Stacey, Judith. *Gay and Lesbian Families: Queer Like Us.*, hämtad från Mason, Mary Anne., Skolnick, Arlene., Sugarman, Stephen D., (red.). *All Our Families: New Policies for a New Century.* Oxford University Press, New York, N.Y., 1998, s. 118-120.

förmågan att bli gravida så menar Stacey att det kretsat väldigt många fördomar mot just homosexuella män. Detta leder till att förutsättningarna och sannolikheten för att ett barn ska adopteras till homosexuella män minskar avsevärt. Bilden av homosexuella män som ett hot mot barn och familjer har vuxit sig väldigt stark i väst och Stacey beskriver vidare att domstolstatistiken över homosexuella män som nekats adoption eller vårdnad av barn (i många fall till och med deras egna biologiska barn) är mycket hög.

Eftersom homosexuella personer i regel bildar familjeband utan tydliga riktlinjer i lagar och regelverk så utsätts relationen mellan en homosexuell och dennes barn för en stor risk att upphöra.¹⁹ Stacey beskriver en trend under 1970-talet där domstolar kontinuerligt nekade homosexuella personer som kommit ut från tidigare heterosexuella äktenskap att få omvårdnaden för sina barn. Dessa personer var först inom att ta omvårdnadsärenden till domstol och skulle komma att bli förebilder för dagens homosexuella och deras strävan för att få tillgång till familjerättigheter och familjelivets privilegier i samhället.²⁰

Enligt Stacey så förändrades bilden av familjen inom homosamfundet under 90-talet och gick från att vara en källa av diskriminering och hot till att vara ett mål att kämpa för.²¹ Homosamfundets demonstrationer och upptåg mot familjen under 60- och 70-talet omvandlades i stället till ”pridefestivaler” och ”queerpolitik”.²² Stacey menar att homofamiljerna blev en del av vårt samhälle och att denna ’nya typ av familj’ ökade markant i slutet av 80-talet genom vad som hon beskriver som ett ”Gaybyboom”. Denna tidiga form av homofamilj innebar vanligtvis ett barn som levde med och vårdades av minst en homosexuell förälder.²³

Enligt Stacey ifrågasätter ickehomosamfundet i stor utsträckning homosexuellas föräldrakapitet, bemöter den med motstånd och uppfattar den som ett hot. De hinder som homosexuella bemöter i familjebildningsprocesser kan ta många olika former och innefattar bland annat juridiska, praktiska och sociala hinder. Utöver dessa samhällsrelaterade hinder så måste även homosexuella män komma över det fysiska hindret i familjebildningsprocessen.²⁴

---

¹⁹ Ibid., s. 121-122.

²⁰ Ibid., s. 118-19.

²¹ Ibid., s. 117.

²² Stenholm, Sara & Strömberg, Cecilia. *Homofamiljer: Guide i praktiska, juridiska och ibland absurda frågor för homosexuella som vill ha barn*. Wahlström & Widstand, Stockholm, 2004, s. 301.

²³ Stacey, Judith. *Gay and Lesbian Families: Queer Like Us.*, hämtad från Mason, Mary Anne., Skolnick, Arlene., Sugarman, Stephen D., (red.). *All Our Families: New Policies for a New Century*. Oxford University Press, New York, N.Y., 1998, s. 117.

²⁴ Ibid., s. 118.

Stacey resonerar i att dessa samhällsrelaterade hinder kan ses som ett resultat av att homofamiljen bryter mönstren och normerna inom allmän uppfattning i dagens fortfarande heterodominerande samhälle och att en familj med två samkönade föräldrar uppfattas som något nytt och främmande. Dessa hinder visar att världen överlag kanske inte riktigt har hängit med i den snabba utvecklingen och förändringen när det gäller homosexuellas rättighet och det faktum att homosexuella i många delar i västvärlden idag skaffar barn och bildar familj. Idealbilden om kärnfamiljen tycks enligt Stacey vara det mest eftertraktade familjeidealet i västvärlden.²⁵

---

²⁵ Ibid.

3 ADOPTION UR ETT MÄNNISKORÄTTSPERSPEKTIV

I detta avsnitt kommer jag att beskriva hur adoption regleras utifrån internationella konventioner. Jag kommer att börja med att kortfattat beskriva principen om barnets bästa och subsidiaritetsprincipen. Dessa två principer återfinns i de två internationella konventioner som jag valt att fokusera på som berör barns rättigheter resp. adoption, dvs. CRC och HCIA. Konventionerna kommer i sin tur att presenteras under rubrik 3.2 i detta avsnitt. Sedan belyser jag de problem som uppstår i och med principerna barnets bästa och subsidiaritet samt diskussionen och argumenten mot adoption. Slutligen går jag in på Europakonventionen och tar upp två domstolsfall från Europadomstolen som haft stor betydelse för formuleringarna kring ECHR:s förhållning gentemot adoption för homosexuella samt även för utvecklingen av homosexuellas familjerättigheter i Europa.

3.1 Barnets bästa & Subsidiaritetsprincipen

Enligt CRC så ska alla processer som berör barn, inklusive adoptioner, ske med barnets bästa som främsta prioritet.²⁶ CRC gäller, enligt Utredningen om internationella adoptioner, i Sverige sedan den 2 september 1990.²⁷ Vad som däremot egentligen är barnets bästa är, som Sara Stenholm och Cecilia Strömberg menar, inte hugget i juridisk sten utan är ett föränderligt begrepp där enskilda juristers uppfattningar och tolkningar kan ha en påverkan av definitionerna.²⁸

Elizabeth Bartholet menar att flera internationella konventioner samt barnrättsorganisationer, som bl. a UNICEF, har grunduppfattningen att föräldralösa eller utsatta barn i så stor utsträckning möjligt ska stanna och växa upp i sina ursprungsländer och att detta är det bästa för barnen. UNICEF anser att stödinsatser för fattiga föräldrar, fosterföräldrar och adoption inom landet är alternativ som bör gå före en internationell

---

²⁶ CRC, *supra note 5*, art. 3(1).

²⁷ SOU 2003:49, Utredningen om internationella adoptioner. *Adoption till vilket pris?: Betänkande [Vol. 1]*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2003, s. 117.

²⁸ Stenholm, Sara & Strömberg, Cecilia. *Homofamiljer: Guide i praktiska, juridiska och ibland absurda frågor för homosexuella som vill ha barn*. Wahlström & Widstand, Stockholm, 2004, s. 228.

adoption och organisationen har historiskt sett enligt Barcholet varit kritisk till adoption mellan olika länder.²⁹ Denna princip att först och främst prioritera omhändertagningsåtgärder i barnets ursprungsland framför en internationell adoption kallas i denna kontext för subsidiaritetsprincipen.³⁰

CRC, vilken UNICEF:s arbete bygger på, fastslår enligt Elizabeth Burleson att barn har rätten att ha anknytning till och att fostras av sina egna föräldrar i så stor utsträckning som möjligt. Utifrån detta synsätt är UNICEF:s ståndpunkt att familjer som behöver stöd och hjälp med att fostra sina barn ska få det och att alternativa åtgärder som adoption ska övervägas när familjen, trots hjälpen och stödet, fortfarande är oförmögen eller ovillig att vårda barnet.³¹

3.2 Adoption utifrån CRC och HCIA

Barns rätt till en familj och ett familjeliv förklaras enligt Barcholet ofta som en fundamental rättighet i internationella organisationer. Grundläggande mänskliga rättigheter förklarar och tillger barnen denna rätt att växa upp i en riktig familjekontext.³² CRC beskriver i sin ingress att familjen är den naturliga miljön för barnets utveckling och välmående. Både CRC samt även HCIA fastslår vidare i sina ingresser att denna familjeatmosfär som ett barn bör växa upp i ska präglas av ”glädje, kärlek och förståelse”, så att barnet kan uppnå sin fulla, harmoniska och personliga utveckling.³³

HCIA, som ratificerades av Sverige 1997, bygger på CRC och vidhåller i likhet med CRC principen om barnets bästa.³⁴ Enligt Burleson så innebär HCIA en ökad säkerhet för alla parter som är involverade i adoptionsprocessen i och med att den fastslår tydliga riktlinjer för hur adoptionsprocessen ska utföras samt genom att konventionen förbjuder orimliga eller opassande finansiella intressen och mål i adoptionsprocessen. HCIA innebär även ett

---

²⁹ Barcholet, Elizabeth. *International Adoption: The Human Rights Position*. Global Policy, Vol. 1, No. 1, 2010, s. 92.

³⁰ SOU 2003:49, Utredningen om internationella adoptioner. *Adoption till vilket pris?: Betänkande [Vol. 1]*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2003, s. 124.

³¹ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 800.

³² Barcholet, Elizabeth. *International Adoption: The Human Rights Position*. Global Policy, Vol. 1, No. 1, 2010, s. 94.

³³ CRC, *supra* note 5, ingress & the Hague Conference on Private International Law: *Convention on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption*. 32 I.L.M. 1134, 1 maj, 1995 [skrivs härnäst som HCIA], ingress, egna översättningar.

³⁴ SOU 2003:49, Utredningen om internationella adoptioner. *Adoption till vilket pris?: Betänkande [Vol. 1]*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2003, s. 121.

samarbete mellan medlemsnationerna som skriver på konventionen och detta samarbete syftar till att försäkra att adoptionen sker under de bästa möjliga förhållandena och för att förhindra att adoptionsåtgärden och dess processer missbrukas.³⁵

CRC fastslår i artikel 3(1) att det främst och huvudsakligen är barnets bästa som ska stå i fokus vid alla beslut, handlingar och processer som rör barn. Detta gäller även vid adoption, vilket fastslås i artikel 21. Artikel 21(b) fastslår vidare att adoption mellan olika länder kan övervägas när alla andra alternativ till adoption och fosterfamilj i barnets ursprungsland redan prövats.³⁶ CRC:s artikel 21 förstärks och förtydligas ytterligare av HCIA i och med att HCIA, enligt Haagkonferensens utlåtande 2008, förklarar att staten bland annat måste försäkra att barnet har ett behov att adopteras, dokumentera uppgifter om barnet och dess ursprungsfamilj, genomföra noggranna utvärderingar av adoptivföräldrarna och matcha barnet med en lämplig och passande familj.³⁷

3.3 Problemområden inom barnets bästa och subsidiaritetsprincipen

Det finns enligt Bartholet många argument för att adoption mellan olika länder är en kränkning av barnets mänskliga rättigheter genom att adoptionen gör att barnet går miste om rätten till sitt kulturarv. Ett annat argument är att adoption är något som fattiga föräldrar i utvecklingsländer tvingas att genomföra på grund av deras ekonomiskt underlägsna situation och att detta leder till en slags barnhandel. UNICEF har enligt Bartholet inte varit helt emot dessa argument och organisationen har därför i stället först och främst förespråkade inrikesadoption och att öka social välfärden i fattiga länder.³⁸

Bartholet argumenterar för att adoption är en åtgärd som förser föräldralösa eller behövande barn med en familj. Eftersom just familjen enligt CRC förklaras vara i barnets största intresse menar hon att adoption därför bör trumfa argument som berör kulturarv och adoption som en risk för barnhandel. Bartholet menar att adoption är ett föräldralöst barns rättighet och om adoptivföräldrarna befinner sig utomlands så är det också till barnets bästa att placeras

---

³⁵ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 801-02.

³⁶ CRC, *supra note 5*, art. 3(1), 21, 21(b).

³⁷ Hague Conference on International Private Law: *Outline: Hague Intercountry Adoption Convention*. September, 2008, s. 1.

³⁸ Bartholet, Elizabeth. *International Adoption: The Human Rights Position*. Global Policy, Vol. 1, No. 1, 2010, s. 92.

utomlands.³⁹ Hennes argument är att adoption möjliggör att placera utsatta barn i familjer som kan och vill ta hand om dem vilket säkrar barnets rättigheter till familjen som just beskrivits utifrån CRC. Adoption till ett annat land är enligt henne en bättre och mer lämplig åtgärd för barnet än att det placeras i ett barnhem och att adoption kan säkerställa att barnet slipper leva ett gatuliv.⁴⁰

Bartholet kritiserar CRC och HCIA genom att betona deras motsägelsefullhet. Hon menar att i och med att de båda konventionerna fastslår barnets bästa som fundamentalt i alla beslut, handlingar och processer som berör barn så säger konventionerna samtidigt emot sig själva pga. hållningen att alla dessa åtgärder i första hand ska genomföras på lokal (inrikes) nivå, eller med andra ord; pga. subsidiaritetsprincipen. Enligt Bartholet är subsidiaritetsprincipen inte förenlig med vad som är barnets bästa och att den i många avseenden hindrar barnet att kräva rätten att växa upp i en familj. Hon kritiserar även konventionernas hållning av subsidiaritetsprincipen eftersom detta enligt henne missbrukats i så stor utsträckning av motståndare till adoption.⁴¹

I likhet med Bartholet så diskuterar även Burleson mot problemen med att prioritera barnavårdsåtgärder på lokal nivå framför en internationell adoption. Hon menar att åtgärder som barnhem sällan tillgodoser ett barns behov av skydd och omsorg som barn är värda. Inrikesadoptioner i utvecklingsländer hindras ofta av fattigdom, olaglighet eller faktorer som berör barnets hälsa. Samtidigt drar Burleson slutsatsen att resonemangen för barnets rätt till sitt kulturarv samt dess anpassningsförmåga i ett nytt land är av betydelse och vikt och därför måste tas med i beräkningen i avgörandet om vad som är barnets bästa. Hon menar att i och med subsidiaritetsprincipen så har det internationella samfundet tagit ställningen att adoption ska vara med barnets bästa i främsta åtanke och att adoption inte är till för att tillgodose alla de familjer som vill skaffa barn runtom i världen.⁴²

---

³⁹ Ibid., s. 94.

⁴⁰ Ibid., s. 95.

⁴¹ Ibid., s. 98.

⁴² Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 802.

3.4 Adoption för homosexuella i Europa

Ett av de mest kända domstolsfallet där en homosexuell ansökt om adoption är fallet som kallas *Fretté V. Frankrike*, eftersom detta fall hade stor betydelse för utvecklingen och igenkännandet av homosexuellas rättigheter att adoptera i Europa. Efter att ha nekats att få adoptera av myndigheterna i Frankrike så vände sig Mr. Fretté, en öppet homosexuell man, till Europadomstolen. Fallet gällde att Mr. Fretté fått sina mänskliga rättigheter kränkta utifrån hur de förklaras i ECHR. Mer specifikt så ansåg Mr. Fretté han hade utsatts för diskriminering och att det var utifrån artikel 14 med hänseende till artikel 8 i ECHR som hans rättigheter därigenom hade kränkts.⁴³

Burleson beskriver att ECHR baseras på FN:s Allmänna Förklaring av de Mänskliga Rättigheterna och som i fallet *Fretté V. Frankrike* så är det främst artikel 8 och 14 i ECHR som använts som underlag i de fall som berör homosexuellas adoptionsrättigheter som tagits upp i Europadomstolen.⁴⁴ Artikel 8(1) i ECHR skyddar var och ens rätt till respekt för hans eller hennes privat- och familjeliv och artikel 8(2) garanterar skydd av denna rättighet från stater och myndigheter såtillvida att det inte har stöd i lag och är nödvändigt för nationell el. allmän säkerhet, ekonomiskt välstånd, förebyggande av brott och oordning, för att skydda hälsa och moral samt andras fri- och rättigheter m.m. Artikel 14 förbjuder diskriminering på basis av ”kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.”⁴⁵

I fallet *Fretté V. Frankrike* fastslog Europadomstolen att det inte skett någon människorättskränkning enligt artikel 8 och 14 eftersom de franska myndigheterna motiverat avslaget med att barnet inte skulle ha någon tillgång till en modersförebild och att Mr. Fretté inte förutsett de överväldigande följderna och ansvaret som det innebar i vardagen att skaffa ett barn.⁴⁶ Domstolens mening var att en handling kan räknas som en diskriminering om det inte finns något syfte eller rättfärdigad och rimligt förklaring bakom särbehandlingen i fråga. Vidare så motiverade domstolen utifrån artikel 8 att Mr. Fretté inte hindrats att utöva sina

---

⁴³ Vlaardingerbroek, Paul. *Trends On (Inter-Country) Adoption By Gay And Lesbian Couples In Western Europe*. St. Thomas Law Review, Vol. 18, No. 2, 2005, s. 504, 506-07.

⁴⁴ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 798.

⁴⁵ ECHR, *supra* note 3, art. 8(1), 8(2), 14.

⁴⁶ Vlaardingerbroek, Paul. *Trends On (Inter-Country) Adoption By Gay And Lesbian Couples In Western Europe*. St. Thomas Law Review, Vol. 18, No. 2, 2005, s. 505.

rättigheter när det gällde sitt privatliv eller sin (homosexuella) livsstil i och med avslaget av hans adoptionsansökan, varpå en människorättskränkning inte kunde kungöras. Domstolens mening i *Fretté V. Frankrike* var att ECHR inte garanterade rätten att adoptera och att de internationella europeiska lagarna innebar att en homosexuell person hade rätt att adoptera om statens lagar i fråga tillåter det.⁴⁷

Burleson menar dock att fallet *Fretté V. Frankrike* trots Europadomstolens avslag blev ett startskott för utvecklingen av homosexuellas adoptionsrättigheter i Europa. Bara fyra år efter fallet dömde Europadomstolen till en homosexuell kvinnas fördel i domstolsfallet som kallas *E.B. V. Frankrike*.⁴⁸ Detta fall var nästintill identiskt med sin föregångare *Fretté V. Frankrike* och berörde en homosexuell kvinna kallad Ms. E.B. som nekats tillstånd att adoptera, återigen av Frankrikes socialnämnd.⁴⁹ I detta domstolsärende hänvisade Europadomstolen i sina beslut specifikt till barnets bästa och ansåg att Frankrikes myndigheter fattat beslutet om avslag utifrån bedömningar om Ms. E.B:s sexuella orientering, vilket enligt domstolen inte var tillåtet utifrån ECHR.⁵⁰

Denna totalomvändning av Europadomstolens hållning var enligt Burleson ett resultat av den utveckling som skett gällande homosexuellas rättigheter efter fallet *Fretté V. Frankrike*. Hon beskriver dels att en hel del europeisk forskning publicerades som gav stöd till att homosexuellt föräldraskap inte var mer ohälsosamt för barnet jämfört med ett heterosexuellt föräldraskap och därför borde stöttas. ECHR hade även utvecklats en hel del efter Mr. Frettés avslag i Europadomstolen, särskilt genom konventionens 12:e protokoll. Protokollet, som trädde i kraft 2005, tillkännager enligt Burleson ett bredare, tydligare och ett mer utökat förbud mot diskriminering än vad artikel 14 i ECHR gjorde innan protokoll 12 trädde i kraft. I tillägg till protokollet så tillsattes även en arbetsgrupp för adoptionsfrågor av Europarådet efter fallet med *Fretté V. Frankrike* som har som uppgift att arbeta fram en särskild konvention för adoption av barn.⁵¹

I denna modifierade konvention, än så länge kallad European Convention on the Adoption of Children, förklaras det i artikel 7(1) att adoption ska tillåtas enligt lag av två personer av

---

⁴⁷ Ibid., s. 508.

⁴⁸ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 798-799.

⁴⁹ Doty, Kathleen A. *From Fretté to EB.: The European Court of Human Rights on Gay and Lesbian Adoption*. Law & Sexuality, Vol. 18, 2009, s. 121-122.

⁵⁰ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 800.

⁵¹ Ibid., s. 799-800.

motsatt kön som antingen är gifta eller lever i ett registrerat partnerskap. Vidare så förklarar artikeln att även ensamstående personer kan adoptera. Slutligen förklaras det i artikel 7(2) att ”stater är fria att bredda omfånget på konventionen så att den även tillämpas på personer i samkönade relationer.”⁵² I sin utläggning i fallet *E.B. V. Frankrike* hänvisade Europadomstolen just till denna konvention och Burleson menar att domstolen därmed klargjorde ett exempel gällande homosexuellas familjerättigheter till medlemsstaterna av ECHR.⁵³

---

⁵² Council of Europe: *Draft convention of the Council of Europe on the adoption of children (Revised)*. COE-Doc. 11274, April 27, 2007, art. 7(1), 7(2), egen översättning.

⁵³ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 797, 800.

4 HOMOADOPTION I SVERIGE

Enligt Sara Stenholm och Cecilia Strömberg så fick homosexuella rätt prövas som adoptivföräldrar i Sverige år 2003. Stenholm och Strömberg förklarar att detta innebär att homosexuella i Sverige har rätt att ansöka till myndigheterna om föräldrautredning, prövas som adoptivföräldrar, adoptera utomstående barn för att bilda en helt ny familj samt att genomföra närståendeoption och adoptera en partners barn. Chanserna till en lyckad adoption för homosexuella är dock små och i regel har närståendeoption varit den vanligaste typen av adoption inom homosamfundet i Sverige.⁵⁴ En närståendeoption innebär att en person adopterar sin partners barn utan att denne partner (föräldern) förlorar sina privilegier och rättigheter avseende vårdnad över barnet.⁵⁵ Liksom rent historiskt i väst så har homosexuella kvinnor stått för merparten av statistiken i Sverige när det gäller adoption (vanligtvis genom en närståendeoption) där den ena partnern genomfört en inseminering varpå barnet sedan adopterats av den biologiska moderns partner.⁵⁶

Trots utvecklingen inom Sveriges regelverk 2004 så beskriver Stenholm och Strömberg att det tog tid innan adoption för homosexuella kom igång. Endast ett homosexuellt par godkändes och beviljades att adoptera under lagens första år 2004 medan ytterligare två par var under utredning. Stenholm och Strömberg beskriver att par som levde i ett registrerat partnerskap inte kunde prövas som föräldrar innan lagförändringen trädde i kraft medan det inte fanns någon lag som förbjöd ensamstående personer att adoptera. Det var däremot mer eller mindre omöjligt i praktiken för ensamstående homosexuella att bli godkända i prövningarna innan lagförändringen.⁵⁷

---

⁵⁴ Stenholm, Sara & Strömberg, Cecilia. *Homofamiljer: Guide i praktiska, juridiska och ibland absurda frågor för homosexuella som vill ha barn*. Wahlström & Widstand, Stockholm, 2004, s. 203.

⁵⁵ Stacey, Judith. *Gay and Lesbian Families: Queer Like Us.*, hämtad från Mason, Mary Anne., Skolnick, Arlene., Sugarman, Stephen D., (red.). *All Our Families: New Policies for a New Century*. Oxford University Press, New York, N.Y., 1998, s. 123.

⁵⁶ Stenholm, Sara & Strömberg, Cecilia. *Homofamiljer: Guide i praktiska, juridiska och ibland absurda frågor för homosexuella som vill ha barn*. Wahlström & Widstand, Stockholm, 2004, s. 203.

⁵⁷ *Ibid.*, s. 203-04.

4.1 Adoptionsprocessen

Stenholm och Strömberg beskriver tydligt hur en adoptionsprocess i Sverige går till. Processen börjar med att kommunen först prövar föräldrarna (föräldern) genom hemutredningar utförda av socialsekreterare varpå man hänvisas till någon av adoptionsorganisationerna efter godkännande från kommunens socialnämnd. Organisationerna i sin tur förmedlar barnet och efter att barnet hämtats hem genomförs nya hemutredningar och eventuella domstolsbeslut.⁵⁸

Det är givarländernas regler som gäller under adoptionsorganisationernas arbete att förmedla ett barn till adoptivföräldrarna och kraven från givarländerna kan variera och efterfråga allt från religiös övertygelse eller andra värderingar till en viss nivå av utbildning osv. Detta innebär enligt Stenholm och Strömberg ett stort hinder för homosexuella som vill adoptera i Sverige eftersom givarländer i regel avslagit adoptioner till personer med en homosexuell läggning.⁵⁹

Observera att Stenholms och Strömbergs redogörelser för adoptionsprocessen skrevs 2004. Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL) och deras hemsida visar dock att processen inte verkar förändrats sedan dess, varken för utlandsadoptioner eller för närståendeoptioner.⁶⁰ De givarländer som förmedlar barnen via de svenska adoptionsorganisationerna tycks fortfarande i de flesta fall hålla en restriktiv hållning gentemot att förmedla barn till samkönade par.⁶¹

4.2 Överväganden i en homooption

Stenholm och Strömberg beskriver att homosexuella par i Sverige som ansöker om adoption kan bemötas av hinder under utredningsprocessen på grund av attityder och åsikter från handläggare och organisationer. Myndigheten för Internationella Adoptionsfrågor (MIA, f.d. NIA) som ger rekommendationer och riktlinjer till Sveriges kommuner gällande dessa utredningar och som även auktoriserar adoptionsorganisationer, klargör att sexuell orientering

---

⁵⁸ Ibid., s. 205.

⁵⁹ Ibid., s. 209.

⁶⁰ RFSL - Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter. *Adoption – Hur går en adoption till?* <http://www.rfsl.se/?p=1410>, hämtad 2012-05-28.

⁶¹ RFSL - Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter. *De olika organisationernas inställning.* <http://www.rfsl.se/?p=3790>, hämtad 2012-05-28.

inte ska vara en avgörande faktor när beslut om adoption fattas. Det får heller inte förekomma någon skillnad mellan hur homosexuella resp. heterosexuella, oavsett om de är ensamstående eller inte, behandlas eller utvärderas under adoptionsprocessen. MIA har enligt Strömberg och Stenholm betonat att det är viktigt att utredare i denna typ av ärenden som innefattar personer med en homosexuell läggning är klara över sina egna värderingar och åsikter när det gäller homosexuella föräldrar.⁶²

Det finns dock vissa delar som är något annorlunda när det gäller utredningsprocessen för homosexuella. I regeringens proposition om homosexuella adoptioner står det enligt Strömberg och Stenholm att det ska ställas krav på att paret kan hantera de attityder som finns kring deras sexuella orientering och förklara och ge svar till barnets frågor och funderingar. Relationen måste vara öppen så att det inte uppstår osäkerhet i något avseende och så att barnet har en möjlighet att öppet diskutera och prata om föräldrarnas relation utan svårighet. Stenholm och Strömberg skriver vidare att utredarna även rekommenderas att fråga paret om förutsättningarna för att barnet har tillgång till en vuxen förebild av motsatt kön med motiveringen att det är viktigt för barnets identitetsutveckling.⁶³

4.3 Närståendeadoption

När det gäller närståendeadoption så skriver Stenholm och Strömberg att skillnaden inte är så stor till skillnad från internationella adoptioner i Sverige. Det är tingsrätten som avgör och bifaller adoptionen efter att socialnämnden i fråga utrett och godkänt närståendeföräldern och ärendet. Den som adopterar bort barnet ska också delta i utredningen och få säga sin mening och ge sitt medgivande. De problem som kan uppstå i processen är om den ena av de biologiska föräldrarna är anonym eller okänd eftersom det då kan vara oklart för huruvida denne förälder förhåller sig till närståendeadoptionen.⁶⁴

Utredningarna liknar med andra ord till stor del de adoptioner som berör internationella utredningar med de största skillnaderna att det i närståendeadoption utreds om det ligger i barnets intresse att adopteras av närståendeföräldern. En annan väsentlig skillnad är att en närståendeadoption enligt Stenholm och Strömberg är mer av ett vårdnadsärende medan det i

---

⁶² Stenholm, Sara & Strömberg, Cecilia. *Homofamiljer: Guide i praktiska, juridiska och ibland absurda frågor för homosexuella som vill ha barn*. Wahlström & Widstrand, Stockholm, 2004, s. 206-08.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid., s. 221-24.

övriga adoptioner oftast handlar om att bilda en helt ny familj. Med andra ord handlar en närståendeadoption mer om att göra barnets redan existerande familjesituation så trygg som möjligt. Utifrån det är det inte ovanligt att det ställs högre krav på relationen mellan den biologiske föräldern och dennes partner, det vill alltså säga den blivande närståendeföräldern. Precis som i övriga adoptioner så ska dock inte sexuell orientering inte utgöra någon skillnad i ärenden och utredningar som berör närståendeadoptioner.⁶⁵

---

⁶⁵ Ibid.

5 DISKUSSION

Judith Stacey, som hänvisades till bl. a i del 2 i denna studie, beskriver hur forskning om homosexuella familjer visat att homosexuella utstår många olika former av diskriminering och att det finns en frånvaro av bevis och grunder för att rättfärdiga denna trend. Stacey beskriver att psykologer, socialpsykologer och sociologer genom sina forskningar och studier har visat att homosexuella inte formar mer underordnade eller ens signifikant annorlunda barn jämfört med övriga föräldrar. Denna forskning har heller inte visat någon generell skillnad i dessa barns skolprestationer, sociala förmågor, mental hälsa, könsidentitet eller ens i barnens sexuella orientering jämfört med barn från heterosexuella familjer. Studier på ungdomar som vuxit upp med två homosexuella kvinnor visade däremot att ungdomarna hade ett bättre förhållande till sina homosexuella styvmödrar än vad ungdomar som vuxit upp med heterosexuella ensamstående mödrar hade till sina manliga styvföräldrar. Stacey hänvisar till ett av barnen från en av dessa studier som genomfördes i Storbritannien 1995, där barnet uppgav att hon ansåg att man blev mer älskad av två mödrar. Stacey backar upp på hennes uppfattning genom att citera en 6-årig flicka som berättade att:

“I don’t tell other kids at school that I have two mothers because I think they would be jealous of me. Two mothers is better than one.”

Kanske är det denna typ av forskning som belyser fördelarna med att homosexuella uppfostrar barn som gradvis kommer att luckra upp motståndet mot homofamiljen. Stacey beskriver att en stats fientlighet mot homosexuellt föräldraskap i enstaka fall har visat sig få skadliga konsekvenser. Stacey tar upp ett exempel är när en 17-årig pojke begick självmord i delstaten Nebraska i USA dagen efter att socialtjänstmyndigheten i delstaten accepterat en ny policy förbjöd förekomsten av homosexuella fosterhem eftersom han fruktade att han skulle tas ifrån sin egen homosexuella fosterfamilj.⁶⁶

Stacey beskriver hur barnen oftast får ärva alla de nackdelar som getts till deras homosexuella föräldrar när det gäller deras sociala, ekonomiska och juridiska förutsättningar. Vidare beskriver hon att de även kan förlora en tillgången till en förälder genom juridiska

---

⁶⁶Stacey, Judith. *Gay and Lesbian Families: Queer Like Us.*, hämtad från Mason, Mary Anne., Skolnick, Arlene., Sugarman, Stephen D., (red.). *All Our Families: New Policies for a New Century.* Oxford University Press, New York, N.Y., 1998, s. 130-132.

vårdnadsprocesser och enskilda juristers uppfattningar. De kan nekas socialt umgänge genom lekkamraters föräldrar och deras respektive uppfattningar om barn som lever i denna typ av osynliga eller kulturellt oacceptabla familj, som homofamiljen ofta är enligt Stacey. Barnen i homofamiljen utesluts ofta i många avseenden i sina vardagliga liv och Stacey beskriver att de ständigt tvingas att ta ställning, samt att ändra sin lojalitet, sina uppfattningar och sina åsikter till och om sin familj och sina föräldrars sexuella läggning. Detta är enligt Stacey en följd av samhällets normer om hur en familj ska se ut. Stacey citerar en sextonårig pojke och son till en homosexuell mamma som uppgav i en undersökning att; "If I came out and said my mom is gay, I'd be treated like an alien." I och med heterosexistiskt präglade lagar och sociala fördomar så utsätts barn till homosexuella par för många olika problem och svårigheter i sina dagliga liv.⁶⁷

Trots att forskningen som Stacey beskriver om homofamiljen inte har visat några signifikanta skillnader mellan homofamiljer och heterofamiljer så tycks det utifrån hennes beskrivningar som att stigmatisering har inneburit stora konsekvenser för homofamiljer och medlemmar i homofamiljen. Utifrån den litteratur jag använt mig av så verkar det som att homofamiljen fortfarande tenderar att tillskrivas negativa attribut och stereotyper av sin omgivning vilket leder till att de diskrimineras.

Erving Goffmans resonemang om stigmatisering som en kontinuerlig och social process tycks återfinnas ganska tydligt i Staceys beskrivningar om homofamiljens vardag resp. dess situation i samhället i och med att Stacey nämner hur barn i homofamiljer genom interaktionen med sin omgivning ständigt tvingas att ta ställning till sina föräldrars sexuella orientering gång på gång. Det verkar även som att heterosexismen blir synliggjord i Staceys beskrivningar som den dominerande sexuella normen i västervärlden i och med att hon tar upp de svårigheter som homofamiljen möts av i sin vardag som en minoritet i ett samhälle som utgår från att en relation utgörs av en man och en kvinna.

---

⁶⁷ Ibid.

5.1 Barnets bästa

Jag har under genomförandet av denna studie noterat att de akademiker och författare som jag använt mig av i många fall betonar att adoption skulle kunna ses som en åtgärd som ger utsatta barn en ökad tillgång till ekonomiska och sociala rättigheter samt en bättre chans att utvecklas till sin fulla potential.⁶⁸ Burleson menar att många barn världen över skulle dra en fördel om stater legaliserade äktenskap och föräldraskap för människor i samkönade relationer eftersom att äktenskapet (reg. partnerskapet) underlättar för föräldrarna att vårda och ta hand om barnet. Beslut och administration som berör barnets ekonomi, hälsa, utbildning osv. blir mycket lättare om föräldrarna är gifta eller ingått ett registrerat partnerskap. I t. ex USA så har gifta par tillgång till många sociala förmåner som utesluts för ogifta par, inkluderat homosexuella i flertalet amerikanska delstater.⁶⁹

I likhet med Burleson så menar Stacey att utifrån vad som är bäst för barnet så bör ojämligheten mellan homosexuella och heterosexuella jämnas ut så att homosexuella personer får tillgång till äktenskap, barnomvårdnad, adoption, möjlighet att bli fosterföräldrar samt få tillgång till andra sociala förmåner som heterosexuella i västvärlden kan ta för givet.⁷⁰ Trots att homosexuellas rättigheter erkänts och utvecklats i allt större utsträckning sedan 60- och 70-talet så fortsätter homosexuella, liksom även bi- och transexuella, att utsättas för diskriminering världen över. Resultatet av denna diskriminering blir enligt Burleson att barn i behov av stöd, hjälp och fostringsåtgärder världen över blir indirekta offer i och med att de inte får möjlighet till en familj pga. det motstånd som existerat och som existerar mot att erkänna samkönat föräldraskap.⁷¹

Jag skulle utifrån Burlesons resonemang vilja efterfråga mer tydlighet i de internationella konventionerna som tagits upp i denna studie avseende sexuell orientering. I artiklarna i de konventioner jag använt mig av har jag inte hittat några tydliga hänvisningar till huruvida homosexuella ska ha rätt att adoptera barn och bilda familj. Otydligheten i regelverken skulle kunna ses som ett resultat av heterosexismen i västvärlden och bland givarländerna, vilket i

---

⁶⁸ Se bl. a Barcholet, Elizabeth. *International Adoption: The Human Rights Position*. Global Policy, Vol. 1, No. 1, 2010.

⁶⁹ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 791-92, 794, 802.

⁷⁰ Stacey, Judith. *Gay and Lesbian Families: Queer Like Us.*, hämtad från Mason, Mary Anne., Skolnick, Arlene., Sugarman, Stephen D., (red.). *All Our Families: New Policies for a New Century*. Oxford University Press, New York, N.Y., 1998, s. 134.

⁷¹ Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 803.

sin tur kan leda till denna gråzon i huruvida homosexuella har rätt att adoptera och bilda familj eller inte, vilken i sin tur skulle kunna leda till en ännu mer institutionaliserad heterosexism i och med att heterosexualitet tycks vara det som tas för givet när dess normer utmanas av homosexuella som gör anspråk på samma rättigheter och villkor. I slutändan skulle man, i likhet med Burleson, kunna resonera att barn som behöver hjälp och stöd helt enkelt får vänta på att omvärlden ska ta ställning till huruvida homosexuella ska eller inte ska få adoptera och bilda familj, varpå barnen kanske inte har något annat val än att vänta på omvärldens beslut antingen på ett barnhem eller på gatan vilket inte bör vara till barnets bästa om familjen nu är avgörande för barnets utveckling.

Kanske denna otydlighet var medveten från FN:s och Haagkonferensens sida när man konstruerade och formulerade CRC och HCIA i och med ämnets kontroversiellitet och motståndet som kretsar kring frågan om homosexuellas adoptionsrättigheter, men om det ska bli någon klarhet i frågan om homosexuellas rätt till adoption så menar jag att internationella samfundet bör ta en ”antingen eller” ställning i denna fråga. I och med att homosexuella i allt större utsträckning tycks göra anspråk på adoptions- och familjerättigheter och i och med att det fortfarande kan ses som ett ganska nytt fenomen, tillhörande den senare hälften av 1900-talet, så bör internationella regelverk tydliggöras så att de ”hänger med” i denna utveckling.

Konventionerna som reglerar adoption tycks med andra ord inte ha uppfattat det faktum att homosexuella numera bildar familjer och därför bör därför formuleras om i de delar som reglerar vem som får adoptera och inte och vilka rättigheter och skyldigheter adoption och familjelivet innebär. Att fortsätta att ha en passiv och otydlig hållning till homooption skulle kunna få konsekvenser för homofamiljen i och med att det inte tycks gå att definiera som varken förbjudet eller tillåtet. Begränsat tillträde till socioekonomiska förmåner och rättigheter som Burleson och Stacey skriver skulle kunna vara ett exempel på en sådan konsekvens för homofamiljen i och med otydligheten och vagheten i regelverken, varpå barnets bästa inte tillgodoses i många avseenden.

Eftersom alla beslut, processer och åtgärder som berör barn ska ske med hänseende till barnets bästa så ligger det kanske en hel del relevans i Burlesons och Staceys resonemang att minska gapet mellan heterosexuellas resp. homosexuellas familje- och äktenskapsrättigheter. Trenden att ett heterosexuellt äktenskap innebär ökad tillgång till socioekonomiska rättigheter bör kanske gälla även i ett homosexuellt äktenskap och familjeliv om man ska kunna fortsätta att hänvisa till principen om barnets bästa. Detta eftersom det rimligtvis är just till barnets

bästa i en homofamilj att få tillgång till detta ökade utbud av sociala och ekonomiska förmåner som ett heterosexuellt familjeliv i regel innebär.

Jag vill försiktigt betona möjligheterna för hur socioekonomiska rättigheter som bl. a liv, hälsa och utbildning, vilka bl. a Bartholet nämner som exempel,⁷² i vissa avseenden kan förstärkas för barnets räkning genom att barnet adopteras för att på så vis belysa några av adoptionens fördelar. Eftersom de internationella konventioner som belysts i denna studie fastslår barns rätt till dessa förmåner samt att familjen är fundamental och avgörande för barnets fulla utveckling så kan man fråga sig varför det tycks vara så svårt för homosexuella att få adoptera och bilda en egen familj. Om det finns så många barn i världen som är i behov av en familj så kan man undra hur det kommer sig att så många länder, givarländer liksom mottagarländer, i så stor utsträckning nekar homosexuella att få adoptera. Om det nu ändå finns tillgång till potentiella föräldrar och familjer och därmed även en möjlighet för många barn att placeras i en familj, hur kommer det då sig att variabeln sexuell läggning vara så central och avgörande? Om homosexuellt föräldraskap dessutom stötts genom att forskning inte tycks visa någon större skillnad på homosexuellas föräldrakapacitet eller barn som fostras av homosexuella så kan man fråga varför motståndet mot homosexuellt föräldraskap kvarstår trots denna forskning.

Ett resonemang skulle kunna vara att heterosexism och stigmatisering mot homosexuella fortfarande är starka faktorer i och med att just *sexualitet* tycks vara den avgörande faktorn till varför homosexuella nekas adoption. I stället för att förknippa homosexuella relationer och livsstilar med kärlek, glädje och förståelse, som den heterosexuella relationen i regel tycks förknippas med, så verkar det som att just sexualiteten inom homosexualiteten fortfarande är i störst fokus i västvärldens förhållningssätt till homosexualitet. En familj ska ju enligt CRC och HCIA präglas av just kärlek, glädje och förståelse,⁷³ och en relevant fråga som uppstår i och med den hållningen är väl i så fall om en homosexuell relation och familj också kan präglas av dessa tre egenskaper? Är inte kärlek, glädje och förståelse centralt i evenemang som t. ex pridefestivaler, och även i homosamfundets livsstil i övrigt?

I avsnitt 3.4 beskrev jag att Europadomstolen i tidigare domstolsfall resonerat att ECHR inte ger rätten till att adoptera och att adoption för homosexuella är tillåtet om de nationella

---

⁷² Bartholet, Elizabeth. *International Adoption: The Human Rights Position*. Global Policy, Vol. 1, No. 1, 2010, s. 94.

⁷³ CRC, *supra note 5*, ingress & HCIA, *supra note 33*, ingress, egna översättningar.

lagarna i fråga tillåter detta.⁷⁴ Sedan dess utvecklades förvisso Europadomstolens och Europarådets regelverk, retorik och förhållningssätt gentemot homosexuellas adoptionsrättigheter.⁷⁵ Europadomstolens tidigare hållning kan dock ha haft en viss relevans i och med att den ändå kan ses som tydlig; adoption för homosexuella är tillåtet enligt europeisk lag om det är tillåtet enligt respektive nationell lag. På så vis skulle man kunna dra resonemanget att det är i de enskilda staterna som tydliggörandet måste ske för huruvida adoption för homosexuella ska tillåtas eller förbjudas. Detta resonemang skulle även kunna styrkas i och med att the European Konvention on the Adoption of Children, vilken är under utveckling (se rubrik 3.4 Adoption för homosexuella i Europa), fastslår i artikel 7(2) att stater är fria att vidga omfånget på konventionen så att den även tillämpas på samkönade par.⁷⁶

Min förhoppning är att denna konvention till slut leder till att staterna inom Europa faktisk *måste* ta ställning till adoption för homosexuella så att det framkommer lite tydlighet i denna gråzon, som adoption för homosexuella enligt min mening faktisk är i dagsläget. Förhoppningsvis kan övriga världen därmed följa Europarådets exempel för att klargöra sina egna lagar och regelverk inom detta ämne. Det återstår dock att se vilka stater som kommer rösta för och vilka stater som kommer att rösta mot adoption för homosexuella och vilka konsekvenserna blir för homosexuellas adoptionsförutsättningar.

---

⁷⁴ Vlaardingerbroek, *Paul. Trends On (Inter-Country) Adoption By Gay And Lesbian Couples In Western Europe*. St. Thomas Law Review, Vol. 18, No. 2, 2005, s. 508.

⁷⁵ Burlison, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s.799-800.

⁷⁶ Council of Europe; *Draft convention of the Council of Europe on the adoption of children (Revised)*. COE-Doc. 11274, April 27, 2007, art. 7(2), egen översättning.

6 Sammanfattning och Slutsatser

Utifrån följande faktorer; (1) att Europadomstolens hållning är att rätten till adoption inte garanteras i ECHR; (2) att Europarådet menar att adoption för homosexuella är tillåtet enligt europeiska lagar om det tillåts i nationella lagar och regelverk;⁷⁷ (3) att det internationella samfundet genom sin förhållning till subsidiaritetsprincipen tagit ställning att adoption inte har som syfte att tillgodose personer som önskar att skaffa barn och bilda familj, utan att adoption i stället ska ske utifrån vad som är barnets bästa samt;⁷⁸ (4) att även domstolar i vissa amerikanska delstater tillika resonerat att adoption är ett privilegium och inte en rättighet,⁷⁹ så är min slutsats följande:

Homosexuellas rätt att adoptera barn är mycket varierad, relativ och avhängande till hur pass öppna och toleranta de respektive staterna (och delstaterna i USA) är gentemot homosexualitet och homosexuellas rätt att adoptera. Hur långt dessa stater har kommit i tydliggörandet i sin juridik och sina regelverk om huruvida homosexuella får adoptera eller inte är en annan faktor som påverkar homosexuellas adoptionsrättigheter. Man kan inte säga att det är en mänsklig rättighet att adoptera barn, varken för homosexuella eller andra individer som vill skaffa barn och bilda familj eftersom det inte uttrycks i några internationella konventioner och eftersom subsidiaritetsprincipen innebär att adoption inte ska tillgodose dessa individer som vill bilda familj. Däremot kan man utifrån; (1) principen om barnets bästa; (2) att adoption i många avseenden kan ge barn ökat tillgång till rättigheter fastslagna i CRC och HCIA samt; (3) barns fundamentala rätt till en familj, dra slutsatsen att det i många avseenden är en mänsklig rättighet att adopteras som barn.

Sammanfattningsvis är min slutsats med andra ord att internationella konventioner och deras vidtagande av subsidiaritetsprincipen inte garanterar rättigheten att *adoptera*, men att barns rättigheter i CRC och HCIA, principen om barnets bästa samt rätten till en familj i många fall kan garantera rätten att *adopteras*. I Sverige har homosexuella rätten att ansöka om adoption och att prövas som adoptionsföräldrar, men det faktum att givarländer sällan eller

---

⁷⁷ Vlaardingerbroek, Paul. *Trends On (Inter-Country) Adoption By Gay And Lesbian Couples In Western Europe*. St. Thomas Law Review, Vol. 18, No. 2, 2005, s. 508.

⁷⁸ Burlison, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. Loyola Law Review, Vol. 55, No. 4, 2005, s. 802.

⁷⁹ Appell, Annette R. *Recent Developments in Lesbian and Gay Adoption Law*. Adoption Quarterly, Vol. 7, No. 1, 2004, s. 79.

aldrig bifaller en adoption till homosexuella utgör ett stort hinder och en minskad sannolikhet för en lyckat genomförd adoption.

Eftersom det enligt Europarådets hållning är att det är upp till staterna själva att avgöra om adoption för homosexuella ska vara tillåtet eller inte så skulle jag, trots den noterade och uppenbara risken att uppfattas som ganska partisk i denna fråga, vilja avsluta denna studie med ett antal rekommendationer till stater som ännu inte tagit en tydlig ställning till homoadoption;

Homosexuella som erbjuder sig att ta emot barn som vill bilda en familj genom en adoption borde inte bortses på grund av sin sexuella orientering; En familj ska, enligt internationella konventioner avseende barns rättigheter, präglas av kärlek, glädje och förståelse.⁸⁰ En homofamilj borde rimligtvis, utifrån de trender forskningarna visat på, ha en lika stor föräldrakapacitet samt förutsättning att präglas av kärlek, glädje och förståelse som en heterosexuell familj. En homosexuell relation utgörs av fler variabler än den som är anknuten till just homosexuellas sexuella livsstil.

Jag vill avsluta denna studie med ett av Judith Staceys citat av Laura Sebastian, en 18-årig kvinna som uppfostrades av sin homosexuella moder och moderns lesbiske partner. Sebastians uttalande kanske kan ge en bredare och vidare insikt om homosexuellas föräldrakapacitet för stater som ännu inte tagit ställning i denna fråga:

”A happy child has happy parents, and gay people can be just as happy as straight ones. It doesn’t matter what kids have, fathers, mothers or both, they just need love and support. It doesn’t matter if you are raised by a pack of dogs, just as long as they love you! It’s about time lesbians and gays can have children. It’s everybody’s right as a human being.”⁸¹

---

⁸⁰ CRC, *supra note 5*, ingress & HCIA, *supra note 33*, ingress, egna översättningar.

⁸¹ Sebastian, Laura citerad av Stacey, Judith. *Gay and Lesbian Families: Queer Like Us.*, hämtad från Mason, Mary Anne., Skolnick, Arlene., Sugarman, Stephen D., (red.). *All Our Families: New Policies for a New Century.* Oxford University Press, New York, N.Y., 1998., s. 137.

Referenser

Litteratur

Mason, Mary Ann, Skolnick, Sugarman, Stephen D. (red.). *All Our Families: New Policies for a New Century*. Oxford University Press, New York, N.Y, 1998.

Stenholm, Sara & Strömberg, Cecilia. *Homofamiljer: Guide i praktiska, juridiska och ibland absurda frågor för homosexuella som vill ha barn*. Wahlström & Widstrand, Stockholm, 2004.

Statliga Offentliga Utredningar (SOU)

Kommittén om barn i homosexuella familjer. *SOU 2001:10 - Barn i Homosexuella familjer: Slutbetänkande, Del B*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2001.

Utredningen om internationella adoptioner. *SOU 2003:49 - Adoption – Till vilket pris? Betänkande av utredningen om internationella adoptioner*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2001.

Artiklar

Appell, Annette R. *Recent Developments in Lesbian and Gay Adoption Law*. *Adoption Quarterly*, Vol. 7, No. 1, 2004.

Bartholet, Elizabeth. *International Adoption: The Human Rights Position*. *Global Policy*, Vol. 1, No. 1, 2010.

Burleson, Elizabeth. *International Human Rights Law, Co-Parent Adoption, and the Recognition of Gay and Lesbian Families*. *Loyola Law Review*, Vol. 55, No. 4, 2005.

Doty, Kathleen A. *From Fretté to EB: The European Court of Human Rights on Gay and Lesbian Adoption*. *Law & Sexuality*, Vol. 18, 2009.

Nilsson Schönnesson, Lena. *En jämförelse mellan amerikanska och svenska attityder till homosexualitet och homosexuella personer.*, hämtad ur *SOU 2001:10 - Barn i Homosexuella familjer: Slutbetänkande, Del B*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2001, s. 35-55.

Stacey, Judith. *Gay and Lesbian Families: Queer Like Us.*, hämtad ur *All Our Families: New Policies for a New Century*, Stephen D. Sugarman (red.). New York, N.Y., Oxford University Press, 1998, s. 117-143.

Zetterqvist Nelson, Karin. *Döttrar, söner och homosexuella föräldrar.*, hämtad ur *SOU 2001:10 - Barn i Homosexuella familjer: Slutbetänkande, Del B*. Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2001, s. 91-194.

Vlaardingerbroek, Paul. *Trends On (Inter-Country) Adoption By Gay And Lesbian Couples In Western Europe*. St. Thomas Law Review, Vol. 18, No. 2, 2005.

Övrigt referensmaterial

Council of Europe: *Draft convention of the Council of Europe on the adoption of children (Revised)*, COE-Doc. 11274, 27 April, 2007.

<http://assembly.coe.int/Documents/WorkingDocs/Doc07/EDOC11274.pdf>

Council of Europe: *European Convention on Human Rights*. 213 U.N.T.S. 222, 3 September, 1953. http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/1009F7DB-87E3-4056-8E17-8A8A41768BA7/0/SWE_CONV.pdf

Hague Conference on Private International Law: *Convention on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption*. 32 I.L.M. 1134, 1 Maj, 1995.

<http://www.hcch.net/upload/conventions/txt33en.pdf>

Hague Conference on Private International Law: *Outline: Hague Intercountry Adoption Convention*. September, 2008. <http://www.hcch.net/upload/outline33e.pdf>

RFSL - Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter.

Adoption: Hur går en adoption till? <http://www.rfsl.se/?p=1410>, senast besökt 2012-05-28.

RFSL - Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter. *De olika organisationernas inställning*. <http://www.rfsl.se/?p=3790>, senast besökt 2012-05-28.

UN General Assembly: *Convention on the Rights of the Child*. UN-Doc., A/RES/44/25, 2 September, 1990.

<http://sithi.org/admin/upload/law/Convention%20on%20the%20Rights%20of%20the%20Child.ENG.pdf>